

Posudek oponenta diplomové práce předložený pro uznání jako rigorózní práce.

Autor : Jan Číhal

Název práce : Neplatnost rozhodčích doložek- judikaturní vývoj a praktické dopady

Termín odevzdání práce (na PF UK) : viz IS

Rozsah práce : 190 stran

Aktuálnost tématu :

Autor se velmi obsáhlém textu (což ale není výtka) zabývá vysoce aktuálním tématem, se kterým již řadu let zápolí teoretická fronta i judikatura. Ze zdánlivě bezproblémového tématu , kdy rozhodčí řízení bylo především místem řešení mezinárodních a tuzemských obchodních sporů, se přesunem do sféry spotřebitelských vztahů stalo téma velmi frekventované. Byť více než rázným legislativním zásahem byla rozhodcům odňata pravomoc řešit spory ze spotřebitelských vztahů, jako vždy přetrvávají důsledky vztahů vzniklých před tímto zásahem, což se projevuje zejména v exekuci a jak si autor správně povšiml i v insolvenčním řízení.

Autora tedy musím pochválit již za výběr tématu, k dalšímu hodnocení práce se dostanu až v dalších částech posudku.

Jinak se domnívám , že názvu práce by „slešel“ dovětek „ neplatnost spotřebitelských rozhodčích doložek“, ale to není výtka

Členění práce :

Práce je členěna do tří hlavních částí. V části první autor podrobně analyzuje jednotlivé prvky vyplývající ze soudního přezkumu rozhodčích nálezů jako je výběr rozhodce, rozhodčí doložka v obchodních podmínkách až po tzv. spotřebitelskou novelu z roku 2012 a již zmíněnému legislativnímu zákazu rozhodovat spotřebitelské spory před rozhodcem.

Část druhá je věnována vztahu neplatnosti rozhodčích doložek k exekučnímu řízení a část třetí se zabývá dopadům neplatné rozhodčí doložky do insolvenčního řízení.

Uvedené členění pokládám za organický a logický celek, který podle mého soudu zahrnuje téměř všechny aspekty vybraného tématu. Jednotlivé části na sebe logicky navazují a u každé detailnější podkapitoly autor zařadil zdůvodněné dílčí závěry :

K práci podrobněji :

Již v první podkapitole věnované výběru osoby rozhodce autor velmi kriticky a oprávněně hodnotí vývoj judikatury, od „pověstného“ rozhodnutí Vrchního soudu v Praze z roku 2009, které vyvolalo pozdější „lavinu“ někdy až protichůdných stanovisek Nejvyššího soudu až po současnost. Zde se do jisté míry ujasnil názor judikatury na „rozhodčí centra“ či na výběr více rozhodců žalobcem.

Ve druhé podkapitole autor cituje i nadnárodní judikaturu a postoj českých soudů k aplikaci Směrnice.

Třetí podkapitola se zabývá rozhodčí doložkou z hlediska „testu přiměřenosti“, a nemožnosti posouzení věci rozhodcem podle zásad spravedlnosti.

Další podkapitola se zabývá možností rozhodčí doložky v obchodních podmínkách. Zde opět vítězí ochrana spotřebiteli, kdy většina doložek takto sjednaných je prohlášena za neplatné.

Následující podkapitola se věnuje tzv. spotřebitelské novele ZŘ z roku 2012. Již zde se projevil vztah § 35 ZŘ a § 268 odst. 1 OSŘ, jemuž se autor věnuje ve druhé hlavní kapitole práce.

Další podkapitola se týká otázky ekonomické závislosti rozhodce k jeho podjatosti. Autor zde velmi dobře a logicky odlišuje oba pojmy. Autor zde vyjadřuje svůj názor na posuzování podjatosti rozhodce pro případ, že rozhoduje větší množství sporů pro jednoho žalobce.

Poté je věnována pozornost otázce vztahu mezi hlavní smlouvou a rozhodčí smlouvou a otázkou posouzení ujednání o rozhodce ve vztahu k dobrým mravům. Zde souhlasím s autorem, že především striktní posouzení ujednání o rozhodci ve spotřebitelských úvěrových smlouvách je v praxi přílišné.

V části věnované razantnímu zákazu rozhodovací pravomoci na spotřebitelské spory autor vítá tento ve srovnání s ostatními zeměmi, byť chybí důvodová zpráva, jako opodstatněný.

Zde si neodpustím osobní poznámku člověka s dvacetiletou praxí rozhodce, kdy se domnívám, že uvedeným krok tak razantní být neměl. Nicméně je praktickou otázkou, jak by měla vypadat legislativní úprava snažící se být na jednu stranu vytvořena ve prospěch podnikatelů- věřitelů a na druhé straně zakazující část pravomoci rozhodce pro určité spotřebitelské spory? Zde zvítězilo praktické a jednoduché řešení v podstatě likvidující důsledky zneužití rozhodčího řízení některými osobami. O tomto bych si chtěl při obhajobě práce s autorem více pohovořit.

Všechny moje poznámky uvedené shora se týkaly první části práce.

Nyní bych přistoupil ke druhé části, která se týká vztahu rozhodčího řízení k řízení vykonávacímu a exekučnímu.

První část je věnovaná zejména velmi citlivému tématu, kdy se autor více zabývá zastavením exekuce podle § 35 EŘ, resp. § 268 odst. 1 OSŘ. Tomuto se autor podrobněji věnuje dále.

Ve druhé části se autor, jak uvádím, věnuje více zejména aplikaci § 268 odst. 1 písm. h) OSŘ. V souvislosti s preferencí uvedeného ustanovení vyvstaly problémy s překážkou věci rozsouzené či s promlčením. Zde autor kriticky uvádí, že by se zde mělo něco změnit. Táhá se autora, co by to mělo podle jeho soudu být za změnu?

Následující kapitolu věnuje autor podrobněji již zmíněné otázce promlčení. Zde, jak autor uvádí, stanovisko ÚS způsobilo a způsobí řadu promlčených pohledávek.

Další část se zabývá věcnému přezkoumání rozhodčího nálezu, což v rozporu se zažitými pravidly pro přezkoumání nálezu v nalézacím řízení je rozporné (s vědomím, že tak to „spotřebitelská novela umožnila), ale současná praxe se dotýká prolomení „bariéry“ mezi nalézacím a vykonávacím řízením, což je slušně řečeno, nestandardní.

Jak je uvedeno v další části, judikatura šla ještě dále, když umožnila zastavit již vymoženou exekuci. Zde je opět prostor pro diskusi.

Konečně se věnuje třetí hlavní části práce, což je vztah neplatného nálezu k insolvenčnímu řízení.

Zde u první části autor podle mého názoru zastává správný názor, že správce je oprávněn popřít s odkazem na ujednání o rozhodci vykonatelnou pohledávku, stejně jak je tomu v soudním řízení. I zde je prostor pro posouzení pohledávky jako nevykonatelné.

Postup správce se pak zabývá následující část. Autor neponechává stranou ani náklady rozhodčího řízení jako součást přihlášené pohledávky věřitele.

Jazyková úroveň práce je velmi dobrá, stejně jako grafická úprava a užití zdrojů odpovídající normám pro tvorbu práce. Autor pracuje i se zahraničními zdroji.

Souhlasím plně s autorem, že počáteční „nešvar“ se otočil do podle mého soudu určitého ohrožení základních principů občanského a procesního práva, kdy určitý protektorský přístup státu ve formě legislativy a judikatury posiluje neodpovědnost dlužníka s převahou finanční negramotnosti, proti níž stát téměř nic nepodniká.

Práce proto plně doporučuji k uznání jako práci rigorózní a připouštím ji ze své funkce oponenta k obhajobě.

V Praze dne 16.10. 2020

JUDr. Tomáš Pohl